

УДК 378:[37.043.2:159.954]:001.89(045)

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-14\(32\)-478-486](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-14(32)-478-486)

Харківська Алла Анатоліївна доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи, Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, пров. Руставелі, 7, м. Харків, 61001, <https://orcid.org/0000-0003-4782-1079>

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В КНР

Анотація. У статті порушено проблему підготовки майбутніх учителів музики в Китайській Народній Республіці. Автором здійснено ґрунтовний аналіз системи підготовки вчителів музики шляхом ретроспекції особливостей системи розвитку музичної освіти в країні, а також розглянуто структуру та організацію системи підготовки майбутніх учителів музики. Визначено ключові особливості системи підготовки вчителів музики в КНР: достатня кількість провідних університетів, де майбутні фахівці можуть отримати освіту з музичного мистецтва; здобувачі освіти можуть обирати спеціалізації у виконавстві, композиції, музичному викладанні тощо; професійна підготовка вчителів музики включає в себе обов'язково педагогічну складову; існують також музичні ансамблі та спеціалізовані школи, де обдаровані молоді люди отримують підготовку під керівництвом досвідчених викладачів. Розкрито особливості використання інтерактивних платформ і програм для спільного музичного навчання та співпраці, традиційних та інноваційних методів та підходів до навчання музики в китайських університетах, академічних програм, навчальних планів. Наголошено на доцільності використання сучасних технологій та методики викладання різних народних (традиційних) та сучасних музичних інструментів і жанрів при підготовці майбутніх учителів музики, що сприяє формуванню у них етнокультурної компетентності. Автором запропоновано кроки для подальшого розвитку системи професійної підготовки майбутніх вчителів музики: розвиток креативних та виконавських навичок; удосконалення використання інноваційних технологій в освітньому процесі з використанням ІКТ; співпраця з іншими країнами та обмін досвідом у галузі музичної освіти задля збагачення підходів до навчання музики; належна підготовка вчителів музики для сільських закладів освіти. Автором сформувано висновки та наголошено на перспективності подальших досліджень у цьому напрямку.

Ключові слова: музика, професійна підготовка, майбутні вчителі музики, університет, КНР.

Kharkivska Alla Anatolyivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-rector for Scientific and Pedagogical Work, Municipal Establishment Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy of Kharkiv regional council, <https://orcid.org/0000-0003-4782-1079>

PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE MUSIC TEACHERS IN THE PRC (PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA)

Abstract. The article raises the issue of training future music teachers in the People's Republic of China. The author carried out a thorough analysis of the music teacher training system. A retrospection of the features of the system of development of music education in the country was carried out, as well as the structure and organization of the system of training future music teachers was considered. The key features of the music teacher training system in China are identified: a sufficient number of leading institutions of higher education where future specialists can receive an education in musical art; students of higher education can choose specializations in performance, composition, music teaching, etc.; professional training of music teachers necessarily includes a pedagogical component; there are also musical ensembles and specialized schools where gifted young people receive training under the guidance of experienced teachers. Features of the use of interactive platforms and programs for joint musical learning and collaboration, traditional and innovative methods and approaches to teaching music in Chinese institutions of higher education, academic programs, curricula are revealed. Emphasis is placed on the expediency of using modern technologies and methods of teaching various folk (traditional) and modern musical instruments and genres in the training of future music teachers, which contributes to the formation of their ethno-cultural competence. The author proposed steps for further development of the system of professional training of future music teachers: development of creative and performance skills; improving the use of modern technologies in the educational process using ICT; cooperation with other countries and exchange of experience in the field of music education to enrich approaches to music education; proper training of music teachers for rural educational institutions. The author drew conclusions and emphasized the prospects for further research in this direction.

Keywords: music, professional training, future music teachers, university, China.

Постановка проблеми. У сучасному світі, де роль музики у вихованні та культурному розвитку націй стає все більш важливою, питання підготовки вчителів музики набуває виняткового значення. Проблема набуває особливого значення в контексті професійної підготовки майбутніх учителів у Китайській Народній Республіці (КНР), у якій спостерігається великий розквіт як у сфері мистецтва, так і в освітній системі загалом.

Підготовка вчителів музики в КНР має відповідати вимогам сучасності та враховувати важливі наукові та практичні завдання. Однією з ключових проблем є вдосконалення методів навчання та підходів до музичної освіти з урахуванням сучасних тенденцій та технологічних інновацій. Підвищена затребуваність проявляється у підготовці вчителів, які мають не лише високий рівень музичної майстерності, але й педагогічну компетентність, що сприяє якісному індивідуальному розвитку учнів.

Докладне вивчення питання професійної підготовки вчителів музики в КНР не тільки відображає важливість культурної сфери в цій країні, але й має прямий вплив на розвиток сучасної музичної освіти та сприяє підвищенню її якості. Підготовка кваліфікованих вчителів музики завжди була актуальною проблемою в освітньому контексті. Останні дослідження та публікації в галузі музичної освіти в КНР відображають щораз більший інтерес до цього питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх фахівців музики за різними напрямками в КНР розкрито у роботах Лі Яньхуей, Лю Цзин, Яо Вей, Чжао Сяошень та інших науковців. Однак, представленими авторами не здійснено узагальненого аналізу змісту та специфіки професійної підготовки майбутніх учителів музики в КНР, що підтверджує актуальність дослідження даного напрямку.

Метою статті є дослідження та аналіз процесу професійної підготовки майбутніх учителів музики в університетах КНР.

Виклад основного матеріалу. Китайська Народна Республіка має багато тисячолітню історію розвитку музичного мистецтва. Уже в давні часи, у період Династії Цин (221-206 р. до н.е.), у КНР існували перші школи музики, де навчались виконавці ритуальної музики для імператорських обрядів та подій [2].

У середньовіччі, за часів Династії Тан (618-907), було створено видатний музичний трактат «Люйфанг Цин» (The Collection of Flute Melodies), який мав значний вплив на розвиток музичну освіту. Період епохи відзначався розвитком університетів, де викладалася музика, таких як Академія Сун-Цзі й Академія Тун-Хуе.

Середньовічна китайська музика складалася з великої кількості різних музичних інструментів, а саме, гучних інструментів (прямофлейта, барабана) та лір (гуцці, бін, піпа). Значущий внесок у розвиток музичної культури зробив учений та музикант Дайфу Чжао, який створив фундаментальну роботу «Цзинчжу-Яолу» (Record of Ritual and Music) та сприяв розвитку різних стилів у музиці [2].

У XX та XXI століттях КНР відзначився значущими змінами в системі навчання вчителів музики, що відображають розвиток цієї галузі в сучасному контексті. Досліджуючи процес розвитку музично-педагогічної освіти в КНР, можна звернути увагу на народне музикування: спів, гра на народних інструментах і народні танці. Підготовка вчителя музики історично поєднувала в собі традиції, досвід інших країн і нових сучасних концепцій.

Перший період (1912-1949) – період становлення професії «вчитель музики для загальноосвітніх шкіл». У підготовку включалися освітні компоненти, які до сьогодні є провідними в педагогічних університетах КНР: музичний інструмент (фортепіано, скрипка, віолончель та інші), сольфеджіо, гармонію, теорію музики, теорію композиції, хор і диригування хором, історію музики, слухання музики. Основними загальноосвітніми дисциплінами стали китайська література, іноземна мова (переважно англійська), загальна психологія, загальна педагогіка [3].

Другий період (1949-1956) характеризується вивченням досвіду інших країн і створенням нормативно-правових документів, що регламентували професійну підготовку учителів музики й мистецтва [4].

Професійна підготовка вчителів музики зазнала змін як наслідок періоду «Культурної революції», що зумовив третій етап розвитку професійної підготовки (з 1977 року). Основними принципами у професійній підготовці майбутніх учителів музики стали активізація науково-методичної діяльності викладачів університетів, розширення системи підготовки музичних педагогів для загальноосвітніх шкіл і вдосконалення програми підготовки [4].

Четвертий етап (кінець 90-х років – початок ХХІ століття) характеризується завданнями модернізації підготовки вчителя в двох основних напрямках: володіння комп'ютерними технологіями і опануванням матеріалу освітніх компонентів за допомогою сучасних ІКТ.

Слід відзначити, що особлива увага в підготовці вчителя музики залишається зосередженою на музичному виконанні. Вокальна підготовка часто базується на народній китайській музиці, а виконавська – на творчості Л. Бетховена, К. Черні і Ф. Шопена. Проте, при активному розвитку виконавського мистецтва, уключаючи народне, питання етнокультурної компетентності студентів, що спрямоване на використання педагогічного потенціалу народного мистецтва, на сьогодні не є основним завданням професійної підготовки студентів. У ХХ та ХХІ століттях КНР став значущим гравцем у світовій музичній галузі, і система підготовки вчителів музики продовжує розвиватися та пристосовуватися до сучасних вимог і тенденцій.

Сучасна система підготовки вчителів музики в КНР уключає в себе декілька ключових елементів:

1. Китайська Народна Республіка має достатню кількість провідних університетів, де майбутні фахівці можуть отримати освіту з музичного мистецтва. Серед них варто відзначити Китайську консерваторію, Шанхайську консерваторію, Нанкінську нормальну університетську та інші.

2. У цих університетах пропонуються різноманітні програми з підготовки майбутніх учителів музики. Здобувачі освіти можуть вибрати спеціалізації у виконавстві, композиції, музичному викладанні тощо.

3. Професійна підготовка вчителів музики уключає в себе також і педагогічну складову, оскільки вони повинні вміти ефективно передавати свої знання учням.

4. Крім університетів, у КНР існують також музичні ансамблі та спеціалізовані школи, де обдаровані молоді люди отримують підготовку під керівництвом досвідчених викладачів.

Ця загальна характеристика системи підготовки вчителів музики в КНР указує на її багатомірність та багатогаровість, а також на коріння у багатовіковій культурній та історії КНР.

У КНР підготовка вчителів музики виходить на новий рівень завдяки академічним програмам та навчальним планам, які ретельно розроблені з урахуванням потреб сучасного музичного освітнього процесу. Академічна програма надає майбутнім фахівцям можливість засвоїти не тільки традиційні аспекти музичної освіти, але й сучасні технології та підходи до викладання музики [1].

Одним із ключових аспектів академічної програми є вивчення музичних інструментів. Здобувачі освіти мають можливість обирати між різними інструментами, такими як фортепіано, скрипка, віолончель та іншими. Це допомагає розвивати їхні музичні навички й розуміння музичної теорії.

У навчальних програмах також велика увага приділяється практичній роботі, включаючи репетиції, виступи та участь у музичних проєктах. Здобувачі освіти мають можливість виконувати різні жанри музики від класичної до сучасної, що робить їхню підготовку різносторонньою та багатогранною [8].

Навчальні плани включають в себе не лише музичні дисципліни, але й загальноосвітні предмети, такі як література, іноземні мови, психологія та педагогіка. Це допомагає здобувачам освіти розвивати свої музичні таланти, а також загальний кругозір і професійні навички [8].

Загалом, академічна програма та навчальні плани в китайських університетах забезпечують відмінну підготовку, що дозволяє майбутнім учителям стати компетентними та кваліфікованими фахівцями з музичного викладання, готовими до викликів сучасного освітнього середовища.

Заклади освіти у КНР активно впроваджують сучасні технології в освітній процес, що дозволяє майбутнім фахівцям отримувати більше можливостей для розвитку та підвищення своєї музичної компетентності.

Один із важливих аспектів використання сучасних технологій – це використання комп'ютерних програм та програмного забезпечення для створення та редагування музики. Здобувачі освіти мають можливість ефективно працювати з аудіо та музичними програмами, що сприяє покращенню їхніх навичок композиції та аранжування [5].

Важливою частиною сучасних методів навчання стає використання відео та онлайн-ресурсів для вивчення музики. Студенти можуть переглядати відеоуроки, майстер-класи від відомих музикантів та вчителів музики з усього світу. Це розширює їхні можливості для навчання та надає доступ до різноманітних музичних стилів і жанрів [5].

Крім того, вагомим аспектом є використання інтерактивних платформ і програм для спільного музичного навчання та співпраці. Майбутні вчителі музики можуть обмінюватися ідеями, створювати музику разом з колегами та навіть виступати в онлайн-групах чи ансамблях [5].

Зауважимо, що використання віртуальної реальності й розширеної реальності також набуває популярності в музичній освіті. Так, здобувачі освіти можуть поглиблювати своє розуміння музики через іммерсивні дослідження та віртуальні концерти.

У цілому, використання сучасних технологій в освітньому процесі допомагає студентам в КНР розвивати свої музичні навички та компетенції на новому рівні, готуючи їх до викликів сучасного музичного світу.

Вищі заклади освіти КНР ретельно розробляють методику викладання різних музичних інструментів і жанрів, забезпечуючи здобувачам освіти різноманітні освітні можливості та підходи до розвитку їхніх музичних навичок [9].

Для майбутніх учителів музики, які вивчають класичні інструменти, такі як фортепіано, скрипка, альт, віолончель, навчання базується на традиційних методиках, що включають в себе індивідуальні та групові заняття. Важливим аспектом є розвиток технічних навичок, а також виконання класичних творів від відомих композиторів. Здобувачі освіти також опановують музичну теорію та історію музики, що допомагає їм розуміти контекст та сутність класичної музики [9].

Для здобувачів освіти, які цікавляться сучасними музичними жанрами, такими як поп, рок, електронна музика, методика викладання включає в себе експерименти зі звуками, композицією та аранжуванням. У системі професійної підготовки займає значне місце посідає розвиток творчих навичок і вміння створювати власну музику. Тому здобувачі освіти знайомляться із сучасними музичними технологіями, які допомагають їм ефективно працювати в різних жанрах.

У КНР велика увага приділяється вивченню етнічних музичних традицій та інструментів. Майбутні вчителі музики мають можливість вивчати музику різних етнічних груп та використовувати традиційні інструменти, такі як гучин, піпа, гуцін та інші. Це допомагає збагачувати їхнє розуміння культурних особливостей музики [9].

Здобувачі освіти також опановують методики викладання музики й розвитку музичних навичок учнів. Важливим аспектом є розуміння їх вікових та психологічних особливостей, уміння адаптувати методи навчання до їхніх індивідуальних потреб [9].

Усі ці особливості методики викладання різних музичних інструментів та жанрів сприяють розвитку різних аспектів музичної освіти в КНР та допомагають здобувачам освіти реалізувати свій творчий потенціал у музичній сфері.

При порівнянні системи підготовки вчителів музики в КНР з іншими країнами можна виділити як схожі, так і відмінні риси в підходах та методиках навчання музики [7].

Азійські країни: подібно до КНР, інші азійські країни, такі як Японія та Південна Корея, також мають сильну традицію вивчення класичної музики. Вони приділяють велику увагу технічній майстерності та теорії музики. Однак, вони також розвивають сучасні музичні жанри й технології [7].

Європейські країни: країни Європи, такі як Німеччина, Франція та Італія, славляться своєю багатою музичною спадщиною. У цих країнах підготовка вчителів музики спрямована на глибоке розуміння класичної музики та історії музичних композицій. Вони акцентують увагу на розвитку музичного слуху й аналізі музичних творів [7].

Сполучені Штати Америки: у США система підготовки вчителів музики різноманітна. Вона включає в себе як класичні, так і сучасні музичні жанри, а також надає перевагу розвитку творчих і виконавських навичок. Країна славиться музичними університетами та консерваторіями, де здобувачі освіти мають можливість розвивати свій музичний таланти [6].

Африканські країни: у багатьох африканських країнах навчання музики базується на традиційних африканських ритмах і мелодіях. Система підготовки вчителів музики спрямована на передачу цих музичних традицій та збереження культурної спадщини [6].

Схожі риси включають в собі акцент на розвиток музичних навичок, вивчення музичної теорії та історії музики. Однак відмінності полягають у вагомості різних музичних жанрів, традицій і підходів до музичного навчання. Кожна країна має свої унікальні ресурси та підходи до підготовки вчителів музики, які відображають їхню культурну й музичну спадщину.

Висновки. У статті висвітлено результати докладного аналізу системи підготовки вчителів музики в КНР. Оглянуто історичний розвиток музичної освіти в країні, розглянуто структуру та організацію системи підготовки вчителів музики. Також звернено увагу на методи та підходи до навчання музики в китайських університетах, зокрема академічні програми, навчальні плани, використання сучасних технологій та методику викладання різних музичних інструментів і жанрів.

Висновки цієї статті можуть служити основою для подальшого розвитку системи підготовки вчителів музики в КНР. Для покращення якості музичної освіти важливо враховувати найкращі практики інших країн, одночасно зберігаючи та розвиваючи власні музичні традиції.

На основі проведеного аналізу та висновків, рекомендуємо кроки для подальшого розвитку системи підготовки вчителів музики в КНР: збільшити акцент на розвиток креативних та виконавських навичок здобувачів освіти, сприяючи розширенню репертуару й підтримці сучасних музичних жанрів; удосконалити використання інноваційних технологій в освітньому процесі,

забезпечуючи доступ до цифрових ресурсів та онлайн-навчання; співпрацювати з іншими країнами та обмінюватися досвідом у галузі музичної освіти задля збагачення підходів до навчання музики; забезпечити належну підготовку вчителів музики для сільських закладів освіти, зокрема шляхом збільшення фінансування та методичної, матеріально-технічної підтримки.

Отже, розвиток освітньої системи вимагає поєднання традиційних цінностей з інноваційними підходами, щоб надати здобувачам освіти найкращі можливості для розвитку власного музичного потенціалу та сприяти подальшому загальному розвитку музичного мистецтва в КНР.

Література:

1. Higher Education: Law of the People's Republic of China adopted at the fourth Session of the Standing Committee of the ninth National People's Congress on August 29, 1998, promulgated by Order №. 7 of the President of the People's Republic of China on August 29, 1998, and effective as of January 1, 1999. URL : http://en.moe.gov.cn/documents/laws_policies/201506/t20150626_191386.html (date of application: 01.10.2023).
2. Van Juhje. History of music in modern China. Beijing : People's Music Publishing House. 2002, p. 362.
3. Chen Xuexun. Selected Works of Modern Chinese Education. Beijing : People's Education Press, 1983. p. 327.
4. Sun Jinan. Chronology of Modern Chinese Music Education. Jinan : Shandong Friendship Publishing House, 2000. p. 39, 60.
5. 音乐教师在新课改背景下面临的挑战和机遇 : 網站. URL: <https://zhuanlan.zhihu.com/p/403080346> (申請日期 : 2023 年 10 月 1 日) .
6. 考级证 ! 教师资格证 ! 各种音乐教学培训专家 ! 证 ! 证 ! 证 ! 真真假假 · 傻傻分不清 URL : <https://zhuanlan.zhihu.com/p/137090386> (申請日期 : 2023 年 10 月 1 日).
7. 中国多元文化音乐教育的现实与反思 : 網站. URL: <https://www.huain.com/article/other/2022/0208/465.html> (申請日期 : 2023 年 10 月 1 日).
8. 音乐教师培训经验这一次,我有幸参加了省中小学音乐骨干教师的培 : 網站. URL: <https://m.xiaerstory.com/xindetihui/peixunxinde/384.htm> (申請日期 : 2023 年 10 月 1 日).
9. 中央音乐学院师资培训项目合作 : 網站. URL: https://www.xueyinyue.com/new_index/news-325 (申請日期 : 2023 年 10 月 1 日) =.

References:

1. Higher Education: Law of the Peoples Republic of China adopted at the fourth Session of the Standing Committee of the ninth National Peoples Congress on August 29, 1998, promulgated by Order №. 7 of the President of the Peoples Republic of China on August 29, 1998, and effective as of January 1, 1999. URL: http://en.moe.gov.cn/documents/laws_policies/201506/t20150626_191386.html [in English].
2. Van Juhje. (2002). History of music in modern China. Beijing: People's Music Publishing House. 362. [in Chinese].
3. Chen Xuexun. (1983). Selected Works of Modern Chinese Education. Beijing: Peoples Education Press. 327. [in Chinese].

4. Sun Jinan. (2000). Chronology of Modern Chinese Music Education. Jinan: Shandong Friendship Publishing House. 39, 60. [in Chinese].

5. 音乐教师在新课改背景下面临的挑战和机遇 [Challenges and opportunities faced by music teachers in the context of new curriculum reform]. <https://zhuanlan.zhihu.com/p/403080346> [in Chinese].

6. 考级证！教师资格证！各种音乐教学培训专家！证！证！证！真真假假·傻傻分不清 [Exam certificate! Teacher qualification certificate! Various music teaching and training experts! certificate! certificate! certificate! Real and fake, I can't tell the difference]. <https://zhuanlan.zhihu.com/p/137090386> [in Chinese].

7. 中国多元文化音乐教育的现实与反思 [The reality and reflection on multicultural music education in China]. <https://www.huain.com/article/other/2022/0208/465.html> [in Chinese].

8. 音乐教师培训经验这一次,我有幸参加了省中小学音乐骨干教师的培 [Music teacher training experience This time, I was fortunate enough to participate in the training of key music teachers in primary and secondary schools in the province] <https://m.xiaerstory.com/xindetihui/peixunxinde/384.html> [in Chinese].

9. 中央音乐学院师资培训项目合作 [Teacher training project cooperation with the Central Conservatory of Music]. https://www.xueyinyue.com/new_index/news-325 [in Chinese].